

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъэзет

Къумпъыл Муратрэ Италием илъыклоу Урысыем щыІэмрэ зэдэгүүщыІэгъухэр зэдьрялагъэх

Урысые инвестиционэ форумэу ШъачэшыкЮрэм къыдыхэлъытагъэу Адыгэ Республикаем и Лышъхъэ ипшъэрыльхэр пэлльэ гъэнэфагъэкэ зыгъеца-кээрэ Къумпыыл Муратрэ Итальянскэ Республикаем и Чрезвычайнэ, и Полномочнэ лыкЮу Урысые Федерацием щы!э Чезаре Мария Рагальинирэ зэдэгүүшы!эгъухэр зэлъяр!агъях

Зэйукэм хэлэжьагъэх Итальянскэ Республикаем и Генеральнэ гъешгъэ консулэү ЮФО-мрэ СКФО-мрэ ашылэ Пьерпаоло Лодиджиани, посольствэм иапэрэ советникэу, сатыумкэ иотдел ипащэу Никколо Фонтанэ, Италием икомпаниехэу Іэклыб къэралыгъохэм ашылэхэм Іэлпылэгъу ягэгъотыгъэнымкэ ыкын интернационализациемкэ Агентствэм ипащэу Пьер Паоло Челесте, зэдзэклаклоу Паоло Грузовинир, Адыгэ Республикаем и

Премьер-министрэй игуадзэй
Сапый Вячеслав, Мыекъуапэ
имэрэй Александр Наролинь.

Италиемэр Адыгейимэр ясаты-экономикэ зэлхыныг ёхэр агъэлтыэ зэршашоигъяр лъэнис-къуитуми къауяль. Зэдэгүүши-Іэгъухэм яльхъян республи-кэм иэкономикэ инвестиции-хэр къыхальхъанхэмкэ ама-лэу щылхэм атегүүшилагъэх. Италием ибизнесменхэм ана-хъэу анаэ къызытырадзагъэр республикэм логистическэ, санаторнэ-курорт амалэу илхэр

ары. Джаш фэдэү мэкъу-мэ щымрэ переработкэмрэ альэ ныкъо Италием иперыт технологиехэр щыгъэфедэгъэн хэмкэ амалхэм яусэнхэу рагхуухьа.

хүүхэв.
«2012-рэ илъэсүм кышиг
гъэжьагьэу Италииэ гүсэнгыг
дыйтил. Илъэситфыкэ узэкээ
їэбэжьэмэ, Италииэ ипредпри-
нимательхэм яопыт зэригъээ
шлэнэу республикэм илъыкэ
куп провинциеу Кыбылэ Ти-
роль Кюгъагъэ. Непэ респуб-
ликэм ипредприятие заулэмэ

гъэхъагъэ хэльэу мэкъу-мэштийн Италием иопыт пэрытхэр ща гъэфедэх. Сатыу къыдээзь шыре гъусэгъу шъхъаэхэм Италиер зэу ашыц. Къушхъэ лыжний туризмээ хэхъоныгъэ егъешь гъэнымкэ опыт пэрытыр түүхийн къидгъэхъан фое. Лъэныкъуун түүмкин федэу щытыщт тизээ дэлэжъэныгъэ тэ зедгъэушшомын бгыу тшоигуу, пэлэлтээ къыхъэхэн ателььютэгъэ зэдэпсэуныгъэ адытийнэнымкэ амалхэр зэхжүүлэхэд «зетхъащых», — къыыуга Къумын пыл Мурат.

Адыгэ Республика Архангельскэ хэкумрэ зэзэгъыныгъэм зэдькъэтхагъэх

Урысые инвестиционнэ форуму Шыячэ щыкюрэм къыдыхэльтигэй Адыгэ Республикаэм и Лышхъяэ ишшэрыльхэр піэльэ гъэнэфагъэкэ зыгъэцкээрэ Къумпыы Муратре Архангельскэ хэкум игубернаторэрэ Игорь Орловымрэ шъольтырилтумэ язэдэлжээнэгээ зерагъэптиэштымкэ зэдэгүүчүүхэр зэдьрялагъях.

Архангельскэ хэкум и Правительствэрэ Адыгэ Республикаэм иминистрэхэм я Кабинетрэ сатыу-экономикэ, научнэ-техническэ, социальнэ, куль-

ХАГЬЭХ

дышыялагъэх.

Архангельскэ хэкум и Правительствэрэ Адыгэ Республикаим министрэхэм я Кабинетрэ сатыу-экономикэ, научнэ-техническэ, социальнэ, куль-

турэ зэдэлэжьэнүгье зэрээ
дырьштый фэгъэхьыгье зэ
зэгьыныгъэм зэдыхштэхьэх

льэнэkyуиту зэпхыныгъэхэм тапэкли зядгъэушъомбгуунэ тыфай», — хигъэунэфыкылт Канчалов Марк.

Архангельскэ хэкум игубернатор джащ фэдэу кызызрийн үягъэмкээ, лъэныкьо зэфэшныхаффхэмкээ язэдэлэжжэныгъ зегъэушьомбгүүгъэным тегъэгсихъэгъэ предложение гъэшэгтэйнэу къахыхаэрэм къадыра гъэштэнным фэхъязырых.

«Адыгейр цыхъэшлэгтү гүйсэ шлоу тэлтытэ. Тишьольтырхэм ашыгсэухэрэм ашлогоцшлэгтэ нышт лъэнныкъохэр къэдгъотын хэ фае. Адыгейимрэ Архангельскэ хэкумрэ язэлхыныгэ зыра гъяушьомбгыун зэрэфаер предпринимательхэм непэ агурыд гъэяугь, бизнес-проектэу зэдагзэ

цэк!эштхэм хабзэм ына!э аты-
ригъетышт. Тапэк!э тишъольты-
ритумэ проект гъаш!эгъонхэр
зэдзыэш!уахынхэу тэгүгъэ», —
къынчагъ. Игорь Орловым.

Къыпугъ Игорь Орловым.
Къэгъельэгъонхэм, ермэлтыкъ-
хэм, товархэм, фэло-фашIэхэм
афэгъэхыгъэ лъэтегъеуцохэм
язэхэцэнкIэ, инвестициехэр
къахальхъанхэмкIэ предприни-
мательхэмрэ организациехэмрэ
IэпүIэгъу афэхъунхэу лъены-
къохэр зээзгыгъяж. Сатыу-эко-
номикэ зэфыщтыкIэхэм за-
рагъеушьомбгүнэу, туризмэм-
кIэ, кадрхэм якъэгъэхъазы-
рынкIэ, научнэ-техническэ, со-
циальнэ, творческэ проектхэм
япхырыщиңкIэ язэдэлжъеныгъэ
шьолтъыритгумэ лъагъэкIотэнэу
рахъухъэ.

Исэнэхъат ыгукъэ къыхихыгъ

Цыфым иссауныгъэ зэтегъэуцожыным, ар икъерикъе щыенныгъэм хэгъозжыным уфэ-бэнэныр псынкъеп, гукъегъуныгъешоу пхэльым имызакъо, илофшэн шу дэдэ пльэгъун фае.

Джэндар Марыет сымаджэш щеу Пэнэжыкъуа дэтым зэтегъэуцожынымкэ игоччэ иоф зышишэрэр ильэситум ехъугь. А уахтэм къыкъоц Iэпилэгъу

зыфхъугъеу, икъерикъе щыенныгъэр шу зэргъэлэгъуягъэр маклэп.

— Сицикъугъом къышгъэжъагъеу врач сэнэхъатым сыкъехъопсыщыгъэ. Джыри нэмикъе илофшэн къыхэхъщгъягъеу сегупшишьурэп, — къытфуятуэ зэтегъэуцожын гупчэм ипащэу Джэндар Марыет.

Пшыээ шъолтыр къэралыгъо медицинэ университэтир 2014-рэ ильэсийн Марыет къуухыгь. Целевой шыкъэм тэтэу республикэм интернатураэм шыригъэджаагь. Нэужум терапевт сэнэхъатыр зэригъэгъотыгъеу икуудаже къеэзжыгъэзжы ыкъи Пэнэжыкъуа дэт сымаджэшчим иофшишэнэу регъажье.

— Зэтегъэуцожын гупчэр къизэуамыхызэ терапевтэу сымаджэшчим иоф щысшэштыгъэ. Нэужум лечебнэ физкультурае сымаджэхэм язгъашынм сифеджагь ыкъи гупчэм иофышэнэу зыргъяжъем, сыйкухъагъ, — игушилэгъекуятуэ Марыет.

Ильэс зэккэлтыкъохэм республикэм щагъэцакъэштыгъэ къэралыгъо программэ «Земский доктор» зыфиорэм Марыет хэлэжъагъ. Аш къыдыхэлтыгъеу специалист ныбжыкъэм ашшэрэе еджалээр къызэриухэй иофышэнэу ригъяжъагъ.

Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, иоф пшынэу апэрэ мафэхэм псынкъеп. Ильэс зэккэлтыкъохэм сэнэхъатым уфырагъаджэ нахь мышэми, илофшэн зебгъяжъэкэ, упчэу къеуцурэр бэ. Мыщ дэжымы Iэпилэгъушо къыфхъугъе.

Илофшэгъухэр. Сыд фэдэ упчэкъе зафигъэзагъэми, джэуаплынчэу къагъенагъэп. Специалист ныбжыкъеу коллективым къыхэхъагъэр зэрагъэгупсэфыщым, гумэкъигъо имышэу къитефэрэр зэришэштым пыллыгъэх.

Инсульт е инфаркт къызэузыгъэ сымаджэхэм япсауныгъэ изытэт зэтегъэуцожыныр бэкэ нахь къин, — къытфуятуэ тигушилэгъу. Гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэр мэфэ 21-рэ чэлльях. Ахэр щыенныгъэм хэгъозжынхэр, яофтшэн падзэжын амал къаэлкъеахъынхэр ары анахъеу тызылыгъэх.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Мыщ фэдэ гупчэр республикэм Зит, — игушилэгъекуятуэ Марыет. — Пэнэжыкъуа дэтыр Адыгэхэлээ дэсхэр, Теуцожь ыкъи Тэхутэмькъое районхэм арьс цыфхэр ары Iэпилэгъу зыфхъурэр.

Зэтегъэуцожын гупчэм невролог, кардиолог, лечебнэ физкультурэм афэгъэзгъэ враачхэм иоф щашэ. Джащ фэдэу психолог я. Къыхэзгъэштыгъицогъу мы Iэзэлэ учреждением лутхэм янахыбэр зэрэныбжыкъэр, ау ясэнэхъат зэрифшэшьашу агъэцакэ.

Сымаджэхэм узэр къызэреузыгъэм тэтэу къытэолгъэм, ар нахь псынкъеу ылъакъо тедъэуцожын амал ти.

Ильэсийм ехъугъеу сымаджагъэхуу тиэзэпэ учреждение къэклиагъэхэм япсауныгъэ изытэт зэтегъэуцожыныр бэкэ нахь къин, — къытфуятуэ тигушилэгъу. Гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэр мэфэ 21-рэ чэлльях. Ахэр щыенныгъэм хэгъозжынхэр, яофтшэн падзэжын амал къаэлкъеахъынхэр ары анахъеу тызылыгъэх.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэхэм ашш.

Ильэсийн къызэузыгъэ сымаджэхэр гупчэм зыкъыфэзэгъаэзхэрэ сымаджэхэм япсауныгъэ мыщ щызэтирагъэуцожы. Тигушилэгъу къызэрэхигъэштыгъэмкэ, узым ыпкъ къикъыкъе зипсауныгъэ зэшыкъуягъэхэм яззэнхэр, ахэр щыенныгъэм зэрифшэшьашу къыхагъэуцожынхэр япшъэрэль шхъаэх

«СИНДИКА-АГРОР» ЛЬЭГЭШЭ ИНХЭМ АНЭСҮҮГЬ

ЛЭЖЬЫГЪЭ бэгъуагъэ къыштахъижьы

«Синдика-Агро» зыфијорэ хъызмэтшапиэр Төүцөжь районым зыщылажьэрэр мыгъэ ильэсипш мэхьу. Районым имызакъоу, Адыгэ Республикаем ихъызмэтшапиэрэ пэргүтхэм зэраашышыр зэкіэмти эшиш. Ильэс къэс лэжыгъэ бэгъуагъэ къышырахы. Чыфэ атемыльеу, къыхэкъырээр халъхъажызз юф ашш. Чыгулэжжыным имызакъоу, былымхэри мыш щаыгъых. Бэмышшэу чыигхатэхэр къышыщаагъекъырэ хэушхъяфыкъыгъэ фирмэу «Мыиэрс» зыфијорэри къызэиуахыгъ. Хъызмэтшапиэр зэхэзышагъэр Лышшапиэр Ибрахим, пацэр Кушъу Рэмэзан.

Ялофхэм язытет зэдгъашэлэ-
мэ тшлонгью бэмышиэу мы
хызмэтшланлэм тышыагь. Агроном
шъыхаэу Тыгүжье Нурбый
гущылэгты тыфхэхүгь. Аш къын-
зэриуягъэмкээ, зэклэмки мыш-
жъокуплэ гектар мини 4 фэ-
диз щалэжы. Гээрекло гъэхъ-
гэшүхэр ашыгъэх. Хьэм гек-
тар тельтиятэу центнер 63-рэ,
рапсым изы гектар центнер 31-рэ,
коцым центнер 60, ты-
гъэгъазэм центнер 26-рэ къа-
рахыгъэх. Районым къыша-
хыжыгъэм ипроцент 30 —
40-р мы хызмэтшланлэр ары-
зиер ломи ухэукъоштэп.

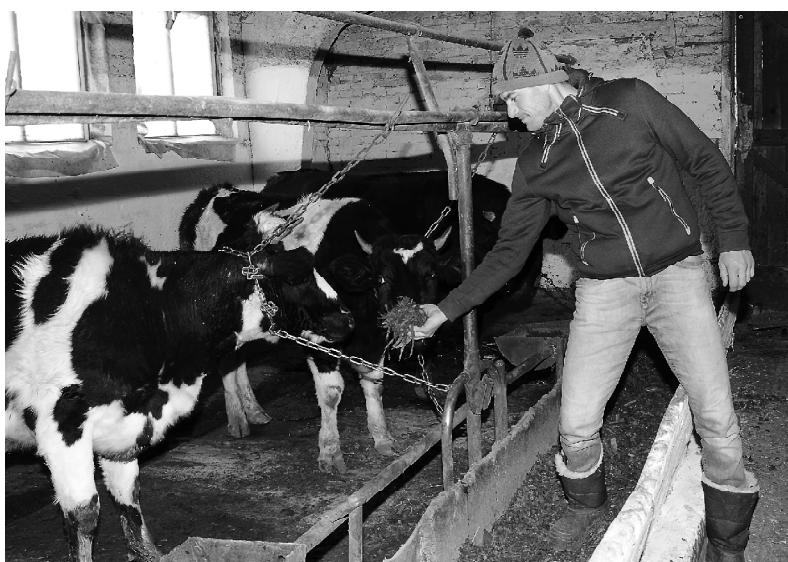
Нахынбэрэмкэе мышь кыыша-
хыяжъхэрэ лэжьыгъэхэр уасэр
кыздэктөөфө щагъэлтих. Ахэр
зыщаыгъыщтхэ хъамбархэр
ялэх. Бэмышлэу джыри күэу
зы ашыгъ. Зэклэмки тонн мин
14-м. ехъу ахэм ачлаха

14-м ехъу ахэм ачээрэ. — Мигъэ ом изытет елъы-
тыгъэу бжыхасэу тpxыгъэр
нахь мак!, зэкэмки гектар
1700-рэ. Пхъэнры зэрифэ-
шүашэу зэшшотхыгъ, чыгъэ-
шүхэр дыхэтлхьягъэх. Чыла-
пхъэу дъяфедагъэр зэкэ «по-
ле агронома» зыфиорэ хва-
сэхэм къатетхыгъэх. Гъэрекло
ащ фэдэ гектар 300-м ехъу

ушъэбышт дискаторри, диск-
онтэгъухэри, культтиваторхэри,
чылапхъэхэр зэрыхальхъацт-
хэ сеялкэхэри икъу фэдизэу-
ялэх. Гъэтхэ губгъю Ioфшэнхэр
игъом зэшшуахынным фэхъазы-
рых. Чышхъашьор къызэрэ-
тегушьык!эу губгъюм ихьа-
щтых, гъэтхэ Ioфшэнхэр зэ-
шшуахыщтых.

БЫЛЫМЫШХЪЭМ ХАГЬАХЪО

Чыгыбашхар зэдгээгтэй ба-
хэх, зэрэхтэй ющ трактори,
лэмэ-псымэхэри хязырых. Мы

«Синдика-Агром» елхыгээ фермэ закъор ары. СПК-у «Рас-свет» зыфиөрээр зызэхэзыжым, Лылэпэ Ибрахымэ кын-гээнэхьыг, балымышхьэу аштетыгъэр кызэтыригъэнэхьыгъыкыи хигъэхъуагь.

Фермэм ишаэү Гъонэжкыл-
къо Аслынбый кызыэретиула-
гъэмкіе, шыхы 170-рэ тетэү
лофшэнэрыг рагъэжьеагъа. Бы-
лымхэр зычлэтхэ корпусхэм
гъэцкіэжынхэр арашылпэ-
гъялъех, зэтырагъэлсыхъажы-
ньех. Непэрэ мафэм ехүүлэү
мыщ былымышхъэ 430-рэ
щаигъ, ахэм ащищэү 150-р
щэ къэзитырэ чэмых. Пчья-
гъэм джыри шхъэ 40 фэдиз
хагъэхьон ямураг

хагъэхъон ямурад.
IoшIэным eklolIækIэ тэрэз
кыфагъотызэ хэхъоныгъэхэм

афеклох. Зы мафэм щэ тон-
ным ехъу къахыжбы. Зы щэ
литрэр сомэ 23-клэ Iуагъэкы.
Лыр анахъеу ежъ хъызмэт-
шлангэм илофышшэхэм арагъэ-
шхи. Ильесым шъхъэ 70 —

80 аукын.
Кылмәфэ чыыләм дэгъоу фер-
мэр фагъехъазырыгъагь. Бы-
лым үсүхэу силосыр, мэкүур,
уарзэр пешорыгъашэй агъэты-
льыгъагъэх. Ахэр ежь хызымэт-
шлапәм игубгъохэм къарагы-

гъэх. Псыр автоматикэ шыкцэм тетэү псынешуулалтэхэм арэхьо.

Шэр щыдагчийн эзэнтүүлэхэд, кьюе зэфэшхъяафхэр щырахынхэу цех агтэйцун ямурад. Аш ишын

шлэхэу үүж ихаастых.
Хынзэмтшлэгээр нахь маклэ мыхунхэм пащэм ынаа тет. Мы уахтэм нэбгырэ 21-мэ — фермэм, чыгулэжбыным фэгъезагъэхэри, къэрэгүүлхэри, пщэрхыха-клохэри ахэтхэу нэбгырэ 46-мэ юф аашаалэ. Ахэм атефээр лэжяапкээр игъом араты, цехыр зашыкэ джыри цыифхэр къаштэштых.

**Пхъэшъхъэ-
мышъхъэхэр,
хэтэрыкIхэр
къышагъэкIых**

Пшъэрлылъэу илэмкіэ гъунэ-
пкъе гъэнсафагъе зиэ общест-
вэу «Мылэрьс» зыфиорэм юф-
зишлэрэр ащ фэдизэу бэшла-
гъэп. Лыылпэ Ибрахымэ Ита-
лием щыщ Пьерпаоло Лоди-
джиани игүсэу ар зэхажагъ.
Мыр проект шынхафэу шыт.

Хъызмэтшаплэм ипащэр Лы-
Іеплэ Алый. Ащ тызэрэцгьэ
гъозагъэмкэ, чыыг цыклюхэр
зытетышт чыыгу гектар 99-рэ

лъыгъ зэхэкъыхаагъэу. Ар бэджэндэу хъязмэтшапэм ышти, ыгъэкъэбзагъ. Чыигур экспертизэ ашынышь, кыргъэльягъорэм ельтыгъэу «голубика» зыфалорэ маркло щагъэтысынэу загъэхъазыры. Испанием, Италием, Грузилем ар къацэкъи. Джааш фэдэу джыри чыигу гектар 36-рэ бэджэндэу аштэшт, агъэкъэбзэшт, аши чыгылъыкъухэр шагъэтысыштых.

Джаш фэдэу Шытхъэлэй районным ичигүхэм ашыцхэр бэджнэндэу къалахыгъэхэу хэтэрыкхэр къащагъяэкых. Ахэм аашалэжхэрэри Төүцожь районным къахыжынхэ яхисал. Ахэр бжыныиф, пхъы, жьэу къэхьурэ картоф, нэмыххэрэи арых. Хэтэрыкхэр зэрынхаахышт, псы зэрытыра克эшт техникэр зэкэя.

Никер зекэ яи.
Хэтэрыкхэр дэгьоу агъэбэ-
гыуагъэх. Бжыныфэу аугъоин-
жыгъэм инахыбэр чылапхьеу
халтхажыгъ, ашлэгъе гектар
пчыагъэм фэдилл Испэ-цылэ хал-
гъэхъуагъ. Зэрэ Урысыеу штэ-
мэ, аш фэдиз бжыныф зы-
шлэгъе хызмэтшалэ умыгъо-
тынкн мэхъу. Проектыр льаплэу
щит, ау федэ дэгьу кытынэу,
халтхээгъе ахьщэм зыкнигъэ-
шылгъяжынэу мэргүйх.

шъыпкъэжынэу мэгүгъэх.
Картофри, гыныптыри, пхьыри
ағъэбэргуягъэх, ау уасэу ялагъэр
ащ фэдизэу бэп, ащ кыххэкйи-
кээ мыйтэ нахь makэ ашшэцт.
Яхэтэрыкхэр Адыгем имыза-
къоу, Урысыем ичыпэлэ зэфэ-
ших схимын энэ шэлтэгээ

шъхъафхеми ащыуагъэкыгъэх.
Ащ нэмыхкэу, елкэ цыкыу-
хэр къышагъэкхэу питомни-
ки хъязмэтшаплэм Ѣырят.
Итальянцэхэр ягъусэхэу чыыг
цыкыуухэр къагъекых, мэзхэм
къахъафхем эхэр ахэр афэдэхэп,
тэсвэрт синих доктор.

«Мыларысем» 10f щаштэ-
нэу джыри нэбгырэ 20 фэ-
диз аштэнэу щыт. Ащ нэмьи-
кіеу, лэжыгъэм иүхыхъын,
игъэттысын яхбултэу гүнэгту
куаджэхэм, күтүрхэм цыфэу
къарыкыыхэрэм 10фшэн арагтэ-
гьоты. Хъызметшаплэр ыпеклэ-
лъяктуатэ, мыларысехэр щаы-
гынхэу гъэучьыиэлтэ комп-

лексышхो ағъэуцун ямурад.
«Синдика-Агро» зыфире
хъязмэтшаптэм анахь цыклик
къышыригъажы, зиушъомбгъун,
льэгэпээ инхэм анэсын, има-
териальнэ-техническэ лъэнни-
къоктэ зызэттыригъэпсыхан
ыльэкыгъ. Мыш пашту илехэ-
ми, щилажъэхэрэми тошшэ-
ним фыщытыктаэ фырятэмкэ
шыса атедхынау шыт.

ДЕЛЭКЬО Анет.
Сурэтхэр Іашынэ Аслын

◆ ТИЮБИЛЯРХЭР

Зышхамысыжьэу лэжьагъэ

Непэ гъэзетеджэхэр нэйусэ зыфэсшыхэ сшо-
игъор Адыгэктал щыпсэурэ, ильэс 90-рэ зы-
гъэшгээ Лыххурэе Махьмуд Хаджмэт ыкъор
ары.

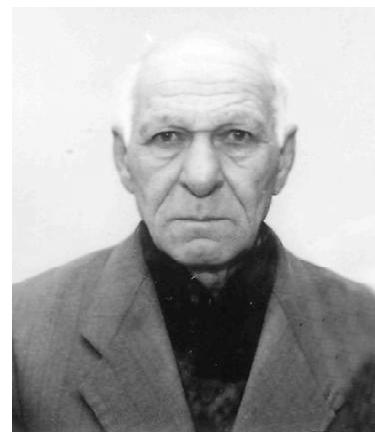
Махьмудэ 1927-рэ ильэсийн гъэтхапэм и 2-м Пэнэжьы-
куае щыщ лэжьэкю унэгэто
иужум къиххухагъ. Ятэу
Хаджмэтэрэ янэу Цыккүшре
къелихэрэ шшэшиттүрэ яагъ.
Зэклэмэ анах лъэпэлъагэу
ыкъи гъеретышу илэу Махь-
мудэ къэтеджыгъети, нахы-
къехэм зыккаалтыфэкэ ынаа
атыригъетын фаеу щытыгъ.
Махьмудэ гурт имыкъу еджа-
пэр къизериухыгъэм лъыпыт-
тэу чыпэ колхозэу «Стали-
ним» ыцэ зыхыштыгъэм ха-

хыи, ильэс заулэрэ ыоф щи-
шлагъэу, къуджэм къышыз-
лахыгъэ тракторист курсым
клоэ зыкхэхопыштыгъэ сэ-
нэхьатыр зеригъэгъотыр ыкъи
ашкэ ильэс 8 фэдизэр пэ-
рьтныгъэр ыыгъэу лэжьагъэ.
ыофшэнэм зерегугуэр, ишье-
рылхэр өлончнчэу зеригъэ-
цакхээрэр къидальти, нэ-
ужум бригадэм ишацэ агъэ-
нэфагъ. Цыфхэр иупчэжьэ-
гъухэу ыкъи лъэкнэу илэр ри-
хыилээ а 1энатэр ильэсих
фэдизэр зерихагъ.

1955-рэ ильэсийн псэуплэу
«Маякым» дэтигъэ селекцион-
нэ станциемрагъэблагы, аши
ильэс 3 фэдизэр бригадирэу
иагъ. Аш ыуж Кармалинэ мэ-
зыхом имээлэс игуадзэу агъэ-
нафи, а 1энатэр лутэу ильэ-
сихэ ыоф щылагъ.

Къыбгурлыон фае а лъэ-
ханыр зэрэкиныгъэр. Цыф-
хэм ягъот мэкэ дэдагь. Умы-
гашхэрэм, ыпкэ зэмьтэрэм
ыоф мыухыжь ебгэшшэнэр
псынкэгъоня? Цыфхэм зы-
щальэн ямылэу, мэлакэл лэхэу
ыоф ябгэшшэнэр кын дэдагь
нахь мышэм, Махьмудэ цыф-
зафэу, шэнышоу зэрэштым
ыпкэ къиклэу иофшэгъухэм
шү альэгъущыгъ, лъйтэнэгъэ
фашиштыгъ, ариорэр дэгъоу
агъэцакхэштыгъ.

Ильэс 19-рэ «Маякым» зы-
тесыгъэм игынгъухэм, икъод-
жэгъухэм халалэу афыши-
нэмьц танкхэр къылымы-

къотэнхэм фэш дэтигъэ-
шхогъэр ашыхэ зэхум, цыф-
хэм къинигъубэ зэпаачыгъ.

Махьмудэ ыпэ гъабли, къини
бэ къикыгъэр, ау а зэпстэум
зыкваримыгъэуфэу, ыльэ зэ-
рэтэту, иакыли, ишэжы щы-
къэгъэшхо афэмыхуугъэу джы
къынэсигъэм мэпсэу.

1954-рэ ильэсийн къудажжу
Пышкүйхъаблэ щыщ бзыль-
фыгъэу Нуриетрэ Махьмудэ-
рэ шххэгъусэ зэфхэху са-
быи 4 зэдагьотыгъ, зэдаплууэх.

Адыгэкталэ тыкыызагъеко-
шыжыгъэм къышыублагъэу
коммунхозым контролерэу лу-
тыгъ, зышхамысыжьэу ыоф
щылагъ. Зими ыгу химыгъэ-
кэу, цыфхэшхорэ шып-
къэнгъэ инрэ хэлъэу ишшэ-
рэлхэр ыгъэцакхэштыгъэх.
Арышь, Махьмудэ джыдэдэм
зытетым къышымыкэу къы-
гъэшшагъэм фэдиз джыри къы-
гъэшшэнэу, иччээлэе хъяркуя-
лэе щытынэу, шоу щыэр къы-
дэхъунэу фэтэло.

Къадэ Мухъдин.
Адыгэктал.

◆ ТИГУМЭКЫГЬОХЭР

Щылэхэзэ, агъэежьых

«Зимыльку зышокхыгъэм фэгүли, зиакъыл
зышокхыгъэр гъэжь» өл адигэ гушигъэм.
Зильфыгъэ, зигупэц цыф гъогу пхэндж техъагъэм,
ешьоным, наркотикхэм апшагъэ хуугъэ пэлч
мы гушигъэм ямхъанэ зэрээхишагъэм щеч хэ-
лъэп. Сыда помэ аш фэдэ цыфым иакъыл къы-
мыйгъотыжьем, ишыгъэнгъэ къэххэу фэхъуштыр
гъэнэфагъ.

Шыпкъэ, зыфырикухъэу, игъом
зиакъыл къэзгъотыжьэу, игъом
а зэпстэур лэккыб зышхээр-
ми тарххылэ, ау ахэр макхэ,
«гъэры» хуурэр нахыб. Етлани
ар наркотикхэм афэгъехыгъэ
хуумэ.

Врачхэм «наркоманыгъ» зы-
фалорэ гушигъэр ашлоторээп,
аштэрэп. Ау аш къырагъэктин
фаер цыфэу къячэ зыхэзы-
тотэжьырэ, гъогу тэрэз төрхэ-
жэхээрэ ө ар къыдхху зыш-
шоиго наркоманхэм къахэ-
мыкъе арп, аш фэдэу гу зыш-
гъэмэ зы та��ык горэм мэ-
хагъэ къызыхыгъафэкэ, ежы-
ри 1эпэгъу къифхэхуугъэхэ-
ми къинэу альэгъуяа, аш-
гъэр эзкэлэ пкленчэ зэрэху-
щтыр ары.

Ау ар къыдхху зышгъотэжьыгъэп
ильтэс пчагъэрэ тигунгъу-

гъэу, ицькүгъом къыщегъэ-
жагъэу еджаплэр къеухыфэ-
тынэгу къэтигъэ калэм. Тэклу
шагъэ аш игугу къызышы, къырыгъуяа
щыщ къэсхы зысшоигоагъэр, ау зэклэм
калэм туыг зерегуущыгъэр,
наркоманхэм ахтэлти зэрэ-
тшомыгъуяаагъэр, араущтэу
хууныр тшошь дгэхъунэу ти-
зэрэфэмиягъэр арын фае си-
зэтээжажэштыгъэр.

Вовэ урысмэ «богатырь»
зыфалорэм фэдагь: лъэпэлъагъэу,
пкышоу, зыхэт илэгъу
калэхэм къаххэшэу, дахэу гу-
шигъэу, уильфыгъэм, урыгу-
шонэу щытыгъ. Ашыгъум ар
я 9-рэ е я 10-рэ класс зэ-
рьтэштыгъэр.

Пстэуми агъэшшагъоу, фэтэ-
рыбэу зэхэт унэу тиычэ-
сигъэм щыпсэущтыгъэхэмкэ
дэгъоу тиырэшшэу, тиыхаххэу,
тиыфэгумэкхэжьэу щытыгъ,
тикалэхэри араущтэу зэфы-
штыгъэх. Гурт өджаплэр
къызеухым, Вовэ а ильэсийн
апшээрэ өджаплэу тхылхэр
зэритыгъэм чэфагъэп, балхэр
ригъэкхуяаагъэп. Дэеу калэр
өджэштыгъэп, ау а лъэхъанын
аш фэдэ бэмэ къяххуулэштыгъ.
Ятлонэрэ ильэсийн джыри зи-
ушштынэу Вовэ уаххэяа иагъ,
ни-тиххэри аш щыгугуышты-
гъэх. Ау өджэнэрэ, дзэм къу-
лыхъу щихынэу хуугъэп,
ильтэс закъом умышэхынным
нэсэу ар лъэшэу зэхъокыгъ.
Аш ыпэки зыгорхэр къыха-
фэштыгъэнки хуун, ау зыни
ахэм гу альтигъэрэп. Джыри
найджэгъоу илэхэри нэмийгъэх,
спортузлалм клоуи пльэгъу-

щтыгъэп, чэш клахэ охууфэ унэ
чэхъаплэм хъаку-жъокхуухэу,
цыфхэр амьгэгупсэфхэу лут-
хэу аублагъ. Алерэ лъэхъаны
гүнэгъухэм тэклу ашыгъу-
хытэу, игъусэхэр ыгъэрэхъа-
тхэ шлоигъоу Вовэ щытыгъэм,
ари шэххэу тэклигъ, зы-
парэми мэхъанэ аш римы-
тижьэу тэклу-тэклой хуугъэ.

Яльфыгъэ къеххуулээрэм ны-
тыхэр лъэшэу зэридзэшты-
гъэх, дахэу дэгүштишты-
гъэх, ельэутиштыгъэх, унэм ра-
мыгъэхы ашоигъоу рашы-
хыэу къыххэгъэ, ау ар зэ-
рэуубытхын щылагъэп, ма-
фэ къэс наркотик ишыгъэ-
гъэх. Ипцымэмакхэ фэмы-
шыгъэу ным аш ахьшэ римы-
тижьэ, ежь-ежырэу къыгъо-
тын фэгъ...

Бэрэ тэлэгъущтыгъ гур ыгъэ-
узэу чэш клахэм ныр тетыс-
хъаплэм тесэу ильфыгъэ закъо-
ежэу, тыр балконы дэмь-
загъэу, ау ахэм къинэу алъэ-
гъурэр, шххаклоу арихырэр
ащ зэхишыгъэхынним иоф-
тетыгъэп, псынкэ дэдэу «нар-
котик лъэшхэм» ар атетыс-
хъаплэу къычхэгъэгъ. Джыри
ар ежь зыфитыжыгъэп. Нымрэ
тымрэ анэхухэм уаклэппээнэр
къинэгъ, угү ямыгъун пльэ-
кыгъущтыгъэп. Яакылкэ ахэр
еуцолгэгъагъэх ялыфыгъэ
закъо зэрашлокходырэм, ау къа-
гурьоштыгъэп араущтэу ху-
нныр къызхэгъэгъэр, зыщхэ-
укъуяаагъэр. Нэбгырищми гур
агъэузыгъыгъ: нымрэ тымрэ
ялыфыгъэ псаузэ чэши мафи
агъаештыгъ, Вовэ ткүштыгъ.

Мылькур пстэуми апшээ зы-
щыхуугъэ лъэхъаным хэбзэ-
гъэуцугъэхэр гъэлъэшыгъэнхэ
фаеу зылоххэрэх аххэхь, ахэм
адемыгъэштэни пльэгъырэп.
Лэхжыгъэхэр ухъумэгъэнхэм
ар ишыгъэхэнки хуун.

ЖАКИЭМЫКЬ Аминэт.

 АДЫГЭ ЛЬАПСЭ ЗИЛЭ УРЫС ТХАКИОУ М. Ю. ЛОХВИЦКЭР КЫЗЫХҮҮГҮЭР ИЛЬЭС 95-рэ ХҮҮГҮЭ

Лъэуж нэф

Тхэкло І-
пэласу
М. Ю.
Лохвиц-
кэм гъэ-
шэ бай
илагъ
ыкы ли-
тературнэ
кіэн ин
къыгъэ-
нагъ.

Ар шапсыгъе лъэпкъ-лакъоу Аджыкъу-Джэрьехэм къахэ-кыгъеу зэрэштыгъемкъе къед-гъэжъэн. Зэкъе адигэхэм афэ-гъэхыгъеу къеплон хүумэ, я XIX-рэ лъэшэгъум щыгъе Кав-каз заор ары лъэпкым тхамыкъ-лакъоу къыфэзыхы-гъэр ыкы адигэхэр ипхыхы-итэкуу зышыгъехэр. Мы заом ильэхъан, адигэ шъэожыуеу Зечыр (Закир) зыцэу Лахъ-щыкъуае щыгъе, джыри къемыхъугъэ тхаклом ятэжъи-нэу щыгъе, хадэгъум щи-ухумэу, урысыдэм ипоручи-кзу Иван Пригарэ ыштэгъяа ыкы урыс диним ратхи, цэу Захарий фуасыгъагь. Аш ты фэхъугъагъэр штабс-капитанэу Петр Давыдович Лохвицкэр ары, къелэцыкъум ылъэкъуа-ци, ятацли аш ритыгъ. Джаштэу Аджыкъу-Джэрье Зечыр (Закир) Захарий Петрович Лохвицкий хүбгэ. Үлжым тхаклом ятэжъ хүщут Аджыкъу-Джэрье-Лохвицкэр еджаагь, гъюхэм язэлхыныгъе. Петербург дэт институтыр къи-ухыгъ ыкылоо къышишэ-нэу Грузиен агъекуагь. Миш Захарий Лохвицкэм ипроект-къе мэшюку-гъогу къутамэу «Боржоми — Бакуриани» зы-фиорэр щашынным щыфежьа-гъех. Иунагъокъе сабыитф илагъ. Захарий ыкъо нахьы-жъэу, тхаклом ятэ хүщут Юрэ ежъе ятэ зыщеджэгъе инсти-тутыр щеджагъ. **Мэзаем и 21-м, 1922-рэ ильэсийм ин-женер-путейцэу Юрэ икъалэу Михайл къэхъугъ.**

А уахтэм Лохвицкэм янальоо къалэу Пушкиним, Цар-скосельскэ лицеим пчыннатэу

щыпсэуцтывгъ. Ау унагъом псеуплакъе ылжым бэ зэблихъугъэр. Тхакло хүщут къалэм ипун-гъэсэнкъе анахь зишыгъе къекуагъэр идуунееплакъе ёзы-пыхыгъагъэр, икъелэцыкъулгъом зэхихыгъеу, ылъэгъуузеу Гу-рыт Азиен ипшэхъуалтэхэу блэшхохэр зышыбэм яхыгъе гукъекъыжхэр, ижъирэ къэ-лешхохэр Ташкент ыкы Анди-жан, Грузиен ячыопс-теплэе, ялышыс шъушашу зыхетыгъэр ары.

Мишэ ильэсил ынагъокъе янэ-ятэхэр Тбилиси къызэклюхэм, сабыим гъэсэнгъе тэрэз рагъэгъотымэ лъэшэу аштои-гуагъ. Икъелэцыкъулгъом къи-щегъэжъагъеу Миша Лохвиц-кэр үш дэдэу, гулытэе илэу, зэ зэхихырэр ыгы риубытэу, шэгъошу илэу къэтэджигъ. Сэнаущыгъе зэфэшхъвафхэу хэлхэм зыкъатэнафащыгъ. Сурэтхэр ышыгъе, тхильхэм яджештыгъ, спортым фэ-щэгъагъ. М. Лохвицкэр я 4-

М. Ю. Лохвицкэм итарихъ повестэу «Гром-вый гул» лъапсэ фэхъугъэр Кавказ заом итэм, адигэхэм къяхъулэгъэ тхамыкъ-лакъом ар фэгъэхыгъ.

рэ классым исыгъ иныбдэг-гъоу къыдеджэрэргэ игъусэу иапэрэ приключенческэ роман зетхым. Нахь 1970-хэдээ зэхъум, спортымки гъэхъагъэхэр ышыгъе. Щыгъокъе дахэ къыпышы-ллыгъ къалэм, ау Хэгъэгу зэ-ошоо мэхъаджэр къежагъ, гүгэе инхэр, гүшогъуабэр зэ-пичигъ.

куаджэм ишыгъокъе мыш къы-щыгъэлэгъуагъ. Ильэсийбэм гупшысэ зэфэхъысыжхэу ышыгъэхэм къакъекуагъ романэу «Неизвестный» (1965) зыфиоо Хэгъэгу зэошхом ироизведение анахь дэгүүкъэ литературнэ критикхэм ыкыти тхильдэжэхэм алтыгатгъэр. Ар бээ пчыагъокъе — полякъизэ-

Джы непэ тикъелэцыкъулхэм уядэумэ, адигэбээ гүшүэ бэу зэхэлхыгъэтэ. Къелэцыкъу ыгыплем ипащэу Гыыш Сусани, Мамыж Жани аш егъегу-мэйхэн ыкы адигабзэр къалэ-тэжхэйнным пыльх. Къелэпумэ зыпари къатенэрэл. Къалэмэ адигабзэкъе адэгүшүэх, адигэ джэгукъэхэр арагъашэ, адигэ сурэтшыгъами, композиторхэми, усаакъоми нэйласэ афа-шых. Музей дахэ ти. Къелэ-цыкъулмэ аш щальэгъу адигэ-мэ япсекъулгъагъери, тхыххэ да-хэу шъушашмэ атетхэри, адигэ

къэ, венгрибзэкъе, испаныбзэкъе, чехыбзэмкъе зэрэдэгъыгъ.

Икъыгъе лъэшэгъум ия 60-рэ ильэсхэм М. Лохвицкэм Калужскэ тхылъ тедзаплэм иредакторэу юф ышыагъ, мыш Константин Паустовскэм ёлыкъагъыкъи нахь зэпэблагъ хууягъ. Тхаклор ильэс заулэрэ Обнинскэ икъэлэгъэзэйтэу «Вперед» зыфиорэм иредактор шъхъэгъагъ, ау имылажъеу аш къызыуагъэхъим, Тбилиси къыгъэзэжъыгъ. Мы уахтэр

хагъэр, шуульэгъур щипхы-ным фытегъэпсыхъагъеу, зекъе идууне гъашэгъон зэгъэзфагъэхъе нэмыхъ къэпкъыбэм зэрэшхъащищирэг игеройхэмкъе къыригъэлэгъу-кыныр аш фызэшю-кыгъ. Ау сид фэдизэу адигэхэм ягумэхъ зэхишэу, ежъ ѿшхъэхъе адецчэхъ, тхэлуманистым — М. Ю. Лохвицкэм лъэпкъе лъышэжъыр ще-гъэзые, ар тхамыкъэхъябэй зеклуакъеу ельытэ. Мы пове-стыр гупшысэ куукъе лъигъэ-клогъа тогъа романэу «Поиски бо-гов» зыфиорэм, ау ар тхаклор зыщмынэжъ ужыр ары къы-зыдэгъыгъ. Михайл Лохвиц-кэр анахь зэльязгъэшагъэр

Тхаклом ятэ хууцт Юрэ ежъ ятэ зыще-дэгэгъе институтыр щеджагъ. Мэзаем и 21-м, 1922-рэ ильэсийм инженер-путейцэу Юрэ икъалэу Михайл къэхъугъ.

ары ежъ итхэн юф анахь зы-пхыришыгъэр ыкы къызынэ-фагъэр.

Я 70-рэ ильэсхэр арых Михайл Лохвицкэм итворчествэ зыкъызыэзэуихыгъэр. Тарихъ прозэмкъе гъэзагъэу бэ ытхы-гъэр, повестьхэу «Выстрел в Метехи» (1973), «Волшебник», «Громовый гул» (1977), мыхэр художественнэ прозэм ианахь тхыгъэ дэгъухэу альти-тэх. Ежъ Лохвицкэм игуке-къыжхэм къызэрашишыгъеу, мы уахтэм юфыр агуягъэмэ, зыпылъыжъ щымынэу, чэши мафи тхэштэгъе, гупшысэм гупшысэр къыкъэлтилкъоштыгъ. М. Ю. Лохвицкэм итарихъ по-востэу «Громовый гул» лъапсэ фэхъугъэр Кавказ заом итэм, адигэхэм къяхъулэгъэ тхамыкъ-лакъом ар фэгъэхыгъ. Адигэхэм языкъынэ зэрэ-зэтэзыгъэм итхэн тхылъэр. Зыгукъ зышхъэли эзо мэхъаджэхэр зымыштэу, ахэм посэхъ апэуцурэ тхаклор М. Лохвиц-кэм итарихъ повесть зэрээч-тэу къодыкълае хууягъе адигэ лъэпкъеу ежъ илэкъо лъапсэ зэпхыгъэ шыпкъэм лыуз-гу-узуу фырилэр, лыгъэр, хаза-быр зыдыхэрэ пыир ытгэгъе машэм зэрифэжьыштыр къин-тэхъэу, цыфылсэр зыгъэ-гъурэ пэччэ пышнижъ зэрэ-тельир къыриотыкъеу тхагъэ Михайл Лохвицкэр. Адигэ лъэп-къыр мы чыльзэм шур, дэ-

адигэхэм ятарихъ блэкыгъе инэклубгъохэр шыпкъагъэм хотэу къызэрэриотыкъигъэхэр, ахэмкъе ежъ иеплъыкъе-шюшь зэфэхъысыжхэр зэрэглигъэ-тхыгъэхэр ары.

Шышхъээль мазэм, 1989-рэ ильэсийм Къэбэртэ-Бэлькъар драмтеатрэм исцэнэ «Ошо гъуагъу» («Громовый гул») зыфиоо Лохвицкэм ильэс тэхыгъэр къыщаагъэлэгъуагъ. Зыгъэуцугъэр Р. Фырэр ары. Къэбэртэябзэм езыгъэлкъуагъэр тарихълэжъэу, журналистэу, об-щественнэ юфышэшкоо Хъашуцэ Мухьамэд. Ежъ тхаклом анахь инасыл къыхыгъэр ылъэпсэ цыпэ пытэу ыыгъэу произведение шлагъор зэри-хыгъэр, ар зэрагъеуцугъэр ары. Ежъ тхаклом лъытэн-гъэшхъэкафэу, гупсагъэу адигэхэм фыръялэр ашкъе зэ-хишагъ. Спектаклым ильэ-тэу зыщыагъэм мэфэ за-улэ тешлагъэу М. Ю. Лохвиц-кэм ыгу шышхъэуум и 7-м, 1989-рэ ильэсийм къэуцугъ. Ар ижъирэ адигэ лъэпкъе шэн-ха-бзэхэм атетэу Тбилиси щагъэ-тэлтилжыгъ, Адигыкъу-Джэрье-хэм къахэхъыгъэ тхэлкошом икъашхъе цыфкъул, къэгъ-гъэ къэхъыгъакъэхэр ренэу аш төлпэгъэштэхъ.

**Зыгъэхъазырыгъэр
ДЗЭУКЪОЖ
Нуриет.**

 РЕДАКЦИЕМ КЪАТХЫРЭ ПИСЬМЭХЭР

Ныдэлъфыбзэр дгээкоды хууцтэп

Ильэс пчыагъэ хууцтэу къэлэцыкъу ыгыплем N 28-м юф ѿшысшэ. Сэнхъатэу къыхэхыгъэм-къи зыкъи сыкъэжъыгъэ.

Непэ анахь сызыгъэгумэ-кырэр сабыхэр адигабзэкъе зэрымыгъущиэжъхэрэй ары. Ильэсбэкъе узэкъэлэбэжъэм, адигэ къелэцыкъум яныдэл-фыбзэр арагъэшэнэм лъэшэу пыльхыгъэх, занятихэр зэкъе адигабзэкъе арагъэхыгъыгъ. Унальоми абзэ нэмыхъ къэлэцыкъухэм щызэхахыгъыгъэ. Адигэ орэд дахэхэр, къашхъохэр, пышсэхэр, усэ-

хэри агу рихъеу къелэцыкъу ыгыплем щарагъашшэхъ-гъэх.

Ау зэман къэхъу гын-тыхэр нэмыхъ къи аюфыр эпльхы-хэр. Еджаплэм къалэхэр зыкъохэхъе, тэрэзэу урысы-бзэ къабзэкъе мыйгүшүэшхъ-хэр къашхъохыгъ. Аш ылж уры-сыбзэм нахь зыратыгъ, унагъом исхэри адигабзэ юфыр эпльхыгъыгъэхъэп.

пышнайхъэри, адигэ шыхынх-ри, нэмыхъ къи. Теуцожь Лю-бэрэ Пышхъя Зуретре ялоша-къе ѿшыс шысэ тепхынэу ѿшы. Ахэм адигэ орэдхэр, къэшьоо дахэхэр, адигэ джэгукъэхэр сабы-им арагъашэ. Лъэшэу агу рихъеу къашхъеу къытфакъохэрэ-р япльхыгъ «Лээтегъэуц», «Адигэ джэг», «Чэшдэс», «Адигэ иль-э-сикъи» ыкы нэмыхъ къи къалэмэ къагъэльхъохэрэм.

Бэмышэу республикэм се-минар ѿшырэхъыгъ. Ар зы-фэхъэхыгъыгъэхъэр адигабзээм икъэлэтихъын пыльхэм, ти-сабыхэр адигабзэкъе къэг-щыгъыгъыгъыгъыгъыгъ.

Зэкъеми тегупшысэн фае: сыйдэущтэу тыйзэ къетыху-мэштэ?

Адигэ унагъохэр, шуукъэ-дали! Тинахыжъэм тядэлоу, тинидэлъфыбзэкъе унагъом тышыгъущиэу, адигэ пышсэ цыкъохэр нахыбэу сабы-им эзаххэр, адигэ хэбээ да-хэхэр ахатхъеу, адигэ къаш-хъохэр та-къыдашьоу, адигэ орэдхэр къадатомэ, тисабых-хэр лъэшэу къытфэрэзэштэхъ. Къелэцыкъу ыгыплемэ уна-гъомэ зэгурьохэу адигабзээм икъэлэтихъын пыльхэм, ти-сабыхэр адигабзэкъе къэг-щыгъыгъыгъыгъыгъыгъыгъ.

КИУАШЬЭ Хъян.

◆ КУЛЬТУРЭМКІЭ ЙОФЫГЬОХЭР

ПШЬЭРЫЛХЭМ ЯЗЭГЬЭПШЭНХЭР

Адыгэ Республикаем культурэмкіэ и Министерствэ иколлегие изэхэсыгъо тыгъуасэ Мыеекуапэ щыкыуагъ. Зэхахьем республикем культурэмкіэ илофышэхэм зэфэхысыжхэр щашыгъэх.

Республикем культурэмкіэ иминистрэу Къулэ Мыхамет 2017-рэ ильэсүм пшьэрыльэу язэхэм къатегущылагъ. Апэрэ иофыгъохэм ашыщ 2016-рэ ильэсүм изэфэхысыжхэр. Гъэтхээз мазэм аш фэгъэхыгъэ зэлукіэ зэхажэшт. Творческе купхэм яшпшьэрыльхэр зэрагъэцакіэхэм хэушхяфыкыгъэу атегущыиэштых. Республикаем культурэмкіэ и

Министерствэ иколлегие унашьюу зыфишыжхэрэм анахьэу къахацыгъээр иофыгъохэм щылэм емыгупсэфылэхэу апэкіэ зэрэлтийотэштхэр арь.

Къэралыгъо ордэйло-къэшьокло ансамблэу «Испльамыем» ихудожественна пашэу, Урысыем инароднэ артистэу Нэхэе Аслын къизэрэйтуагъэу, творческе купхэм яшпшьэрыльхэр зэрагъэца-

кіэхэрэм коллегиим изэхэсыгъохэм нахь куо аштегущыиэнхэ фое.

А. Нэхайм щысэу къыхыгъэхэм зэу ашыщ Адыгейим икомпозиторхэм я Союз ишпшьэрыльхэр зэригъэцакіэхэр. Музикальнэ произведенияхэр зыусыре композиторымрэ союзыимрэ зэпхыныгъэу язэхэр нахьшуюу зэфахысыжыныр джырэ уахтэ диштэн фое.

Ансамблэхэм, театрэхэм ярепертуар зэхагъэуцо зыхьукіэ, щылэнгъэм ихуугъэ-шагъэхэр къизэрэдалытэхэр, планэу зэхагъэуцорэр аш зэрелтыгъээм

шъхьэихыгъэу атегущыиэнхэр нахьшуюу зэрэштыр зэхэсигъом къышауагъ.

Республикем культурэмкіэ и Министерствэ культурэмкіэ иобщественэ совет итхаматэу Лыхьукіэ Андзаур 2016-рэ ильэсүм улъякунэу зэхажагъэхэм, унашьюу рахъухыагъэхэм кіэкіэу къатегущылагъ.

Зэгъэпшэнхэм къахицыгъэх кадрэхэм ягъэхьа-

зырын нахьшуюу иоф дашэн зэрэфаэр. Тхыльеджапшэхэм язытет щыкагъэу афильэгъуцэр маклэ.

Къулэ Мыхамет къызэриуагъэу, творческе купхэм ялофшалыгъэ нахь итгэктотыгъэу зэрэтигъэштхэр къыдальтыти, кол-

**Зэхэзыщагъэр
ыкыи къыдэзыгъэйирэр:**

Адыгэ Республикаем лъялкъ
иофхэмкіэ, Икыыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкэгъуагъ
хэм адьрэйэ зэпхынгъэхэмкіэ ыкыи
къебар жъугъэм иамалхэмкіэ и Комитет
Адресыр: ур. Крестянскэр, 236

**Редакциер
зыдэшыиэр:**
385000,
къ. Мыеекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьаIэм
игуадзэ:
52-49-44,

шхьэдэкыж
зыхьырэ
секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхытагъэр:

Урысые Федерацием хэутын Иофхэмкіэ, телерадиокъетынхэмкіэ ыкыи зэлъы-Иссыкіэ амалхэмкіэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпI гъэлорышапI, зэраушыхытагъэр номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаутиырэр

ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**ЗэкIэмкіи
пчагъэр**

4152

Индексхэр

52161

52162

Зак. 371

Хэутын
узыкIэтихэнэу щыт
уахтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтихэгъэх
уахтэр
Сыхьатыр 18.00

**Редактор
шхьаIэр**

Дэрбэ Т. И.

**Редактор
шхьаIэм
игуадзэр**

МэшлIэкъо С. А.

**Пшьэдэкыж
зыхьырэ
секретарыр**

**Хъурмэ
Х. Х.**

◆ СПОРТЫМРЭ ШЫЛЭНЫГЪЭМРЭ

ШУХЬАФТЫНХЭР АФАШЫГЪЭХ

**Аш фэдэ зэхахьэхэм
уахэлажьэмэ,
пльэгъурэр, зэхэпхырэр
шIэхэу
пшыгъупшэжыщтэп.
Адыгэ Республикаем
испортымен, тренер
анахь дэгъухэу 2016-рэ
ильэсүм къихахыгъэхэм
афэгушуагъэх, щытхуу
тхыльхэр,
шухьафтынхэр
аратыжыгъэх.**

Республикем физкультурамкіэ ыкыи спортымкіэ и Комитет итхаматэу Дэгужье Мурат Адыгейим испортымен, тренер анахь дэгъухэм къафэгушуагъ. Зэнэкъокхэм ахэлажьэхээз медальхэр къидээзыхыхэрэм Адыгейим ыцIэ лягэу спортышом зэрэштэйтиэр хигъеунэфыкыгъ.

— Спортыменхэм рекордхэр агъеуцух, медальхэр къидахых. Ар дэгъу, — къыуагъ Муратэ. — Тапэкии тышьульыгъэшт, тишьуагъэ шьодгъэкыщт. Аш даклоу, псауныгъэм игээптиэн, физкультурам зөгъэ-

ушомбгүгъээним иоф дэштэшт. Күшьхэфчээ спортымкіэ республике еджапшээ ишацэу Анатолий Леплюк, дзюдомкіэ республике спорт еджапшээ Кобл Якъубэ ыцIэ зыхьырэм ишацэу Клаас Хъазэрэ, республике спорт еджапшээ N 2-м пэцэнгыгъэ дызезыхэрэ Хьот Юныс, атлетике онтэгъумкіэ республике спорт еджапшээ ишацэу Сихуу Рэмэзанэ, дзюдомкіэ тренерэу

Беданыкъо Рэмэзанэ, нэмийкхэри къэгүгъыагъэх.

Тэхутэмийкье районым атлетике онтэгъумкіэ спорт еджапшээ итнрерэу Роман Казаковын къоджэ спорт посузальхэр нахьыбэу шыгъэнхэм, къуаджэхэм адэс ныбжыкхээр спортышом нахьшуюу хэшгэгъэнхэм, фэшхъафхэм иеплыкхээр къарилагъэх.

— Адыгэ Республикаем ыцIэ

**НэкIубгъор
зыгъэхъазыргъэр
ЕМТЫЛН Нурбый.**

